

PÆDAGOGISK LÆREPLAN 2023

Piletræet

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Fra side 4 >>>

1.

Her beskriver vi kort vores stamoplysninger, pædagogiske profil og lokale forhold. Det kan for eksempel være børnegruppens sammensætning og forskellige forudsætninger, de fysiske rammer, geografisk placering og andre ting, der har betydning for vores pædagogiske arbejde.

Piletræet er en 0-6 års institution placeret i et grønt område i Vallensbæk Nord. Lige udenfor vores dør kan vi både lege i Pileparken og gå tur rundt om søen.

Institutionen er beliggende på grænsen til Albertslund og er i gåafstand til Albertslund Centrum, med adgang til bibliotek, S-tog og kanalen med ænder og svaner.

I Piletræet er vi omkring 110 børn og vi har en vuggestueafdeling med tre stuer og en børnehaveafdeling med tre stuer, hvoraf den ene er en storbørnsgruppe.

Piletræet skal først og fremmest være børnenes sted. Altså et sted, hvor det er rart og trygt at være barn. Et sted, med omsorg og nærvær, der kan understøtte børnenes møde med livet. I Piletræet vil vi gerne skabe rammer, der understøtter børnenes mod, tillid, vedholdenhed, tro på egne evner, empati, kendskab til andre kulturer og evnen til at rumme og bearbejde modstand.

Både børn og forældre skal føle sig velkomne i Piletræet. Det er vigtigt for personalet, at børnenes dag starter så godt som muligt. Derfor er der fokus på en varm og imødekommende modtagelse af både børn og forældre. Samtidig har vi også forståelse for, at det kan være svært, både for barn og forældre, at skulle sige farvel til hinanden, og derfor vil vi være afventende og spørgende i forhold til, hvornår forældrene mener barnet er klar til afsked. *"Et smil fra pædagogen er invitationen til dagen"* (citater Anne Linder, ICDP).

Personalet i Piletræet er uddannet i relationskompetence. Det betyder, at vi påtager os ansvaret for at skabe bæredygtige relationer til hvert enkelt barn. Relationen er en forudsætning for at støtte hvert barns mulighed for trivsel, udvikling, læring og dannelse.

Dagen i Piletræet starter kl. 06.30 i fællesrummet, hvor personale fra både vuggestue- og børnehaveafdelingen tager imod børnene. Når dagen går på hæld og klokken nærmer sig 16, er det også i fællesrummet, at børn og personale fra begge afdelinger samles. I dette fælles miljø stifter vuggestuens børn bekendtskab med børnehavens voksne, og dette kendskab drager vi nytte af i eksempelvis overgangen fra vuggestue til børnehave.

I dagligdagen er der både gjort plads til planlagte vokseninitierede aktiviteter såsom rytmik, ture ud af huset, samling mm. Men der er også plads til spontanitet, at gribe børnenes ideer og børneinitieret leg. Der er opmærksomhed på, at læring sker hele tiden, i alle situationer, og at børnene kan opnå lige så stor læring gennem børneinitierede aktiviteter som planlagte vokseninitierede aktiviteter.

Herudover har vi særligt fokus på den pædagogiske værdi i hverdagens rutiner, således at håndvask, af- og påklædning, samt måltider er anerkendte pædagogiske arbejdsrum med mulighed for udvikling og læring.

I Piletræet er der børn fra flerkulturelle familier. Det anser vi som en styrke, og vi arbejder med, at alle børn får et naturligt indblik i kulturelle forskelligheder. Vi gør plads til forskelligheder og til nysgerrighed i forhold til hinanden, fordi vi tror på, at samtale og indsigt fremmer forståelse og rummelighed. Det er eksempelvis nærliggende at italesætte forskellige madkulturer ved frokostbordet eller belyse, at børnegruppen repræsenterer forskellige kulturelle udgangspunkter og har forskellige traditioner.

Vi har fokus på sprog og sprogtilegnelse således, at sprogfremmende aktiviteter er en integreret del af vores pædagogiske aktiviteter. Det kan eksempelvis være dialogisk læsning, mundmotoriske øvelser (puste/sugelege med sugerør, skære ansigter eller øvelser med tungen), eller lege med rim og remser. Dog er vi meget opmærksomme på, at den største indsats i forhold til sproget ligger i kvaliteten af de daglige samtaler og dialoger med børnene og mellem børnene.

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

I Piletræet er vi bevidste om, at det pædagogiske arbejde skal ske med udgangspunkt i elementerne fra det fællespædagogiske grundlag i læreplanen. Nedenstående elementer skal være repræsenteret i de læringsmiljøer, vi tilbyder børnene igennem hele dagen. Disse fem punkter bliver således ikke til temaer, som vi arbejder specifikt med i aktiviteter, men i højere grad et mindset, med hvilket vi går til opgaverne og aktiviteterne i forhold til at støtte børnenes trivsel, udvikling, læring og dannelse. Derudover skal det understreges, at ingen af punkterne i det fællespædagogiske grundlag i den pædagogiske læreplan og især ikke de fem nedenstående punkter kan stå alene, da de i høj grad er forbundne og rækker ind over hinanden, derfor kan det opleves, at nogle af de nedenstående punkter lapper ind over hinanden.

BARNESYN- I Piletræet giver sætningen "Det at være barn har en værdi i sig selv", grundlag for, at de voksne arbejder med at være nysgerrige på børnene og deres initiativer. Vi ved, at børns reaktioner er grundede, og vi arbejder med at forstå intentionen bag barnets reaktion. Det gør vi ved dels at lytte til børnene, men også ved, både fysisk og i overført betydning, at komme i børnehøjde. Måske er der behov for, at barnet lige afslutter sin leg på legepladsen, mens de andre går ind for at tage overtøjet af og spise. Især i vuggestuen er der fokus på, at de voksne fysisk befinder sig på gulvet i børnehøjde, for på den måde at gøre muligheden for voksenkontakt mere tilgængelig for børnene.

Der arbejdes hen imod, at alle trives i stabile subjekt-subjekt relationer, i hvilke både børn og voksnes synspunkter skal anses som ligeværdige til at blive hørt og inddraget i fælles beslutninger. Derudover er de voksne klar over deres ansvar for at skabe nogle rammer, indenfor hvilke børnene har mod på og mulighed for at være medbestemmende. Jo bedre de voksne er til at sætte nogle rammer op, jo større mulighed har barnet for at være medskabere. Det kan eksempelvis være ved morgensamlingen, hvor børnene bestemmer emnerne, der tales om eller er medbestemmende på, hvad en morgensamling skal indeholde.

DANNELSE OG BØRNEPERSPEKTIV – En del af arbejdet med dannelsen handler for os om at støtte børnenes personlige trivsel og udvikling, og dermed støtte dem til at have betydning for andre.

Vi støtter børnene i forståelsen af demokratiske beslutninger og hjælper med at finde kompromiser om nødvendigt. Børnene indgår i mange forskellige sammenhænge og i mange situationer, i hvilke der forventes noget forskelligt af dem. Derfor er det de voksnes opgave at italesætte og formidle de rammer, som barnet indgår i. Ligeledes er vi opmærksomme på de gruppedynamikker, som opstår eksempelvis ved skift fra vuggestue til børnehave eller ved skiftet fra 3-4 års gruppen til 5 års gruppen. Her hjælper vi med at skabe plads til alle i fællesskabet og vi arbejder med, at børnene får tolerance for forskelligheder.

Vi er opmærksomme på, at der kan forekomme variationer af børneperspektivet. Børn, forældre og personale kan have vidt forskellige forudsætninger og tilgange i samspil med barnet og i relation til børneperspektivet. Derfor er det vigtigt for os at inddrage flere vinkler på de iagttagelser, vi gør os, og dermed udfordre vores egen forståelse af en situation, samt at inddrage børnene i beslutningsprocesser, således at deres perspektiver og holdninger er repræsenteret.

LEG – Børnene leger for at lege, og vi er bevidste om værdien af leg for børnene. Legen fylder meget for børnene. Det er ofte den, der bliver refereret til, når forældrene spørger barnet, hvad det har lavet i dag. Leg skal dels forstås som den aktivitet, hvor det er tilladt at give sig hen og dvæle ved øjeblikket. Når det sker, har legen en værdi i sig selv og stræber ikke nødvendigvis mod en dybere mening. Men legen kan også være en aktivitet, som giver mulighed for afprøvninger og for at eksperimentere. Der findes på den måde mange former for leg, både vokseninitieret, børneinitieret, spontan, stille og højtlydt. I Piletræet er vi opmærksomme på, at skulle kunne rumme alle former af leg og introducerer samt motiverer børnene til at deltage i forskellige former. Derudover er vi interesserede i de voksnes deltagelse i leg, både som udviklere og igangsættere, og til tider som deltagende i forhold til at fastholde et inkluderende legefællesskab.

Indretningen i Piletræet tager udgangspunkt i flerfunktionelle rum, som skal kunne bære forskellige legeformer. Der skal således både være mulighed for at skabe små legehjørner, men vi vægter også at have møbler, som kan skubbes op og væk, når legen kræver plads.

LÆRING – I Piletræet arbejder vi med en bred læringsforståelse. Vi ved, at læring hverken kan skemalægges eller forudses. Børn lærer hele tiden og i alle situationer, og vi gør os umage med at introducere børn til ny viden ved både at tage udgangspunkt i børnegruppens interesser, men også hvad vi

fagligt vurderer, er relevant. Der er læring og udviklingsmuligheder i alt, og derfor kan vi opsøge og udfordre ethvert øjeblik som en situation, vi kan lære noget af.

BØRNEFÆLLESSKABER – Vi er et hus med stor mangfoldighed, og derfor arbejder vi med at se forskelligheder som en styrke, hvor vi sammen er nysgerrige på de kompetencer, hvert barn bidrager med til fællesskabet. Vi tror på, at det enkelte barns blotte tilstedeværelse har værdi, fordi det tilfører noget ganske unikt, som har direkte indflydelse på andre og deres udvikling.

Børnene i Piletræet har adgang til en masse forskellige fællesskaber, i hvilke de kan støttes og bidrage forskelligt. Vi arbejder med aldersopdelte aktiviteter, interesseopdelte aktiviteter, store fællesaktiviteter og aktiviteter, hvor der tages højde for venskaber, som allerede er etableret. Dette gør, at børnene bliver introduceret til nye udviklingsmuligheder, både i form af venskaber, men også ny viden, mestring og kompetencer.

I Piletræet arbejder vi som tidligere nævnt på at skabe subjekt-subjekt relationer i hvilke både børn og voksnes synspunkter skal tages i betragtning med samme vægtning. Denne tilgang arbejder vi med at videregive til børnefællesskaberne, således at alle medlemmer af fællesskabet har mulighed for at blive hørt, og at alles synspunkter tages i betragtning.

I Piletræet arbejder vi med at introducere børnene til mange forskellige fællesskaber. Derfor er nogle aktiviteter aldersopdelte, mens andre aktiviteter kan være interessebaserede. Dette gør vi, for at børnene får støtte til at gå på opdagelse i nye legerelationer.

Børnene i Piletræet har forskellige kulturelle baggrunde, hvilket giver et særligt udgangspunkt for børnefællesskaberne og en særlig mulighed for at skabe udsyn og opnå indsigt i kulturelle forskelligheder.

Fra side 7 >>>

3.

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

<Her skriver I korte retningsgivende refleksioner og eksempler.>

I Piletræet er vi opmærksomme på det brede læringsbegreb, som handler om, at der er læring i alle situationer og gennem hele dagen. Vi arbejder derfor med vigtigheden af rutinesituationer såsom måltider, håndvask og af- og påklædning i lige så høj grad, som planlagte vokseninitierede aktiviteter og spontan leg. Det er for os en værdi at skabe forudsigelighed for børnene, således at de kender dagens rytme for derigennem at kunne være med til at udvikle på den. På alle stuerne holdes der samling, og her samles alle stuens børn til en fællesaktivitet. Den enkelte stues samling er tilrettelagt ud fra den pågældende stues interesser.

Vi er ligeledes bevidste om, at børnene er del af et læringsmiljø, hvor de konstant udvikler sig. Vores opgave er at skabe rammerne for en hensigtsmæssig udvikling, i hvilken vi arbejder med at støtte op om barnets

selvværd, selvtillid og selvregulering. Det betyder, at vi, som voksne, skal være nærværende og anerkendende i vores tilgang til barnet. Vi skal vise barnet, at det er værdifuldt i sig selv og se barnets initiativer og derfra støtte, guide og vejlede dem. Vi skal støtte barnet i at have tiltro til egne evner og fremme lysten til at byde ind i fællesskabet.

I Piletræets læringsmiljø bliver børnene præsenteret for planlagte pædagogiske vokseninitierede aktiviteter og traditioner, såsom emneuger, kulturuge, hygiejneuge, rytmik og motionsdag. Vi har også fokus på at skabe tid til, at børnene fordyber sig i egen leg, eller at der opstår spontane aktiviteter, såsom vandleg, ansigtsmaling og arbejde med musiske ind- og udtryk, såsom fællesdans/sang. Det er de voksnes opgave at sætte rammerne for læringsmiljøet og invitere børnene til at tage del i udviklingen ved at inddrage børnenes interesser, holdninger og meninger, således at aktiviteterne bliver værdifulde for alle. Derudover er vi klar over vigtigheden og værdien af børnenes frie leg, og det er de voksnes opgave at understøtte legen og den udvikling, som opnås gennem fordybelse i leg.

I læringsmiljøet i Piletræet arbejder vi med, at de voksne er bevidste om deres funktion, som rollemodeller over for børnene. De voksne er i børnehøjde og opmærksomme på toneleje, mimik og gestik. På denne måde får børnene mulighed for at spejle sig i den voksne og tilegne sig kendskab til en nærværende og ligeværdig dialog. Det er værdifuldt, at de voksne lytter til børnene og deres perspektiv og at børnene føler sig forstået og motiveret til at bidrage med deres ideer og meninger.

Vi er opmærksomme på, at de fysiske rammer og aktiviteter skal passe sammen. Vi arbejder løbende med at forbedre de fysiske rum og rammer så det er let for børnene at aflæse rummet og dets muligheder. Vi arbejder på, at vores rum er multifunktionelle, så vi kan skabe de fysiske rammer, som den pågældende aktivitet kalder på. Med multifunktionelle rum mener vi, at der tages højde for, at de enkelte rum kan ændres og indeholde forskellige aktivitetstyper. Der er klapborde som kan slås op for at skabe mere plads og forskellige former for skærme, som kan anvendes til at etablere små legezoner. Derudover er vi opmærksomme på, at Piletræets læringsmiljø også indeholder mulighed for udendørsaktiviteter, da vi på daglig basis gør brug af vores uderum.

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

I vores første møde med forældrene fortæller vi om Piletræets hverdag og værdier. I dette møde har vi også stor interesse for familien og barnet, vi skal byde velkommen til. Når barnet begynder i Piletræet, er der afsat en indkøringsperiode på 5-10 dage, i hvilken det forventes, at barnet har sin mor eller far med sig de første 3-5 dage mens vi lærer barnet at kende.

Vi vægter den daglige dialog med forældrene i afleverings- og hentesituationer. Vi taler om barnets oplevelser, venskaber, udvikling og udfordringer gennem hverdageksemples. I denne kontakt får vi et indblik i hele barnets hverdag og gennem dialog kan vi samarbejde om barnets trivsel. Små ændringer i barnets hverdag kan have stor betydning for barnet. Oplysninger, såsom at en af forældrene er ude at rejse i en periode, kan være en vigtig oplysning at give personalet, for at vi bedst muligt, kan drage omsorg for barnet.

Når barnet har gået i Piletræet i tre måneder, vil forældrene blive tilbudt en samtale, i hvilken der bliver sat fokus på barnets start, samt det fælles fokus for det videre samarbejde omkring barnet.

Når barnet skal rykke fra vuggestuen til børnehaven, bliver der lagt en plan for indkøringen. Vi tager udgangspunkt i det enkelte barns tarv og bruger den tid der skal til, for at barnet føler sig tryk og falder til. Vi afholder også en overgangssamtale med jer som forældre, hvor både vuggestue og børnehavepersonale deltager.

Når barnet skal rykke fra børnehave til SFO, tilbyder vi en samtale, hvor vi gennemgår de beskrivelser, som vi vil sende til SFO/skolen omkring barnet.

Udover disse fastlagte møder er der altid mulighed for, at vi afholder samtaler med hinanden såfremt behovet opstår.

I Vallensbæk er der fokus på helheder og sammenhæng i barnet liv fra 0-18 år. I vores daginstitutioner arbejder vi derfor med løbende at vurdere og dokumentere det enkelte barns trivsel og udvikling. Vi benytter Rabølls arbejdsredskab kaldet "Hjernen og Hjertet".

Når børnene forlader Piletræet, vil det enkelte barns børneprofil, i samtykke med forældrene, blive overdraget til skolen. Skolen får således indblik i barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse og kan på den måde være med til at skabe indsigt og kendskab til barnet, samt sammenhæng i eventuelle indsatser og støtte barnets videre udvikling.

Alle forældre har adgang til AULA. Her uploader vi billeder fra forskellige aktiviteter, skriver nyhedsbreve, og sender fællesbeskeder. På AULA er der mulighed for, at forældre kan orientere sig om, hvilke aktiviteter eller temaer, som er aktuelle for deres barn og på den måde få indsigt, skabe sammenhæng og samtaler om barnets hverdag, AULA bruges også til komme/gå registrering og til ferie/sygemeldinger.

En gang om året afholdes der forældremøde med valg til bestyrelse i institutionen. På forældremødet er der mulighed for at gå i dybden med, hvordan den pædagogiske hverdag gribes an, samt hvilke tiltag og temaer, som er aktuelle i forhold til den pædagogiske hverdag.

I Piletræet har vi nogle årlige traditioner såsom sommerfest og lysfest til jul. Dette er dels en inddragelse af forældrene i arbejdet omkring at introducere børnene for kultur og kulturelle værdier, og dels er det sociale arrangementer, hvor forældrene får mødt de børn, som deres barn omgås til hverdag. De sociale

arrangementer skaber mulighed for at mødes på tværs af kulturer, familiebånd og mulighed for nye legeaftaler for børnene udenfor Piletræet.

En årlig begivenhed er også afholdelse af bedste-blomsterdag. Vi opfordrer til, at hvert barns bedsteforældre (eller anden betydningsfuld voksen) tilbringer denne eftermiddag i institutionen med barnet og sammen planter en medbragt blomst. Flere bedsteforældre i Piletræet spiller en stor rolle i børnenes liv og vi oplever faste ordninger, hvor bedsteforældre også henter eller bringer. Vi anerkender dermed bedsteforældrene, som særdeles vigtige personer i børnenes liv, og fejringen af bedsteforældredagen skaber således mulighed for at delagtiggøre bedsteforældrene i det fællesskab, børnene indgår i.

Fra side 8 >>>

5.

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Udsatte børn er et vidt begreb, og der kan ligge mange faktorer til grund for, at børn kommer i en udsat position. Der kan tales om børn med funktionsnedsættelse, med svag socioøkonomisk baggrund, og børn der på anden måde er i risiko for at stå uden for fællesskabet. I Piletræet har vi fokus på at danne relationer, hvor vi voksne møder børnene både sensitive og responsivt. Det betyder, at vi møder barnet indfølelse og mildt og er i stand til at aflæse og afstemme os barnets følelsesmæssige tilstand og hjælpe det videre. Vi har som voksne et omsorgsansvar over for børnene, og vi gør os umage med at forstå børnenes verbale og non-verbale udtryk og handlinger. Vi arbejder ud fra den antagelse, at børn aldrig gør noget af dårlig hensigt. Derfor er det den voksnes opgave at finde ud af, hvad der ligger til grund for handlinger, som kan være uhensigtsmæssige. En uhensigtsmæssig handling kan blive opfattet som, at barnet prøver grænser af. Men vi må se forbi barnets handling. Vi må ikke give barnet anledning til at blive bekræftet i sin forventning eller frygt for, at det er forkert eller ikke er vellidt. I stedet arbejder vi på at skabe et miljø, hvor børnene understøttes i at sætte ord på deres følelser og tanker. Et læringsmiljø, hvor børnene oplever at blive lyttet til og hvor de voksnes opgave er at undersøge barnets intentioner.

Det kræver, at de voksne har en evne til at læse barnet og har en følsomhed overfor barnets signaler. Derudover handler det også om de voksnes reaktion på læsning af barnet, altså de voksnes evne til at forstå barnets intentioner, oplevelser og følelser. Hver gang dette lykkedes, hjælper vi barnet med at opbygge selvværd. Vi hjælper barnet med at føle sig forstået og anerkendt. Her ser vi også trøst som del af den hverdagsomsorg, som vi som fagfolk har fokus på i forbindelse med, at alle børn skal trives. Trøst kan have mange former, den kan både være fysisk nærvær, men også anvisende, guidende eller rammesættende. Det vigtige er at kunne aflæse barnet og situationen for at vide, hvordan man skal trøste. Vi arbejder på, at ALLE børn skal have oplevelsen af fællesskab og tilhørsforhold. Det kan være rigtig svært for nogle børn at indgå i det store fællesskab. Vi arbejder med at skabe deltagelsesmuligheder ved også at være i mindre gruppesammenhænge. Derudover har vi fokus på at støtte de børn, som vi oplever, kan stå uden for fællesskabet. Her tager vi udgangspunkt i at skabe små interessefællesskaber ved at sætte fokus på alle børns kompetencer og skabe chancelighed. Det kan for eksempel være, at to børn deler en interesse, men

ikke har fået øje på hinanden. Gennem de voksnes observationer, indsigt og viden kan der igangsættes aktiviteter således, at de to børn kan indgå i et fællesskab omkring den pågældende interesse.

I børnehaven arbejdes der med inspiration fra projektet 'Fri for Mobberi', som sætter fokus på social udvikling. Her anvender vi konkrete redskaber til at øve børnenes sociale færdigheder. Derved introducerer vi også børnene for de samfundsmæssige normer, værdier og regler i det sociale liv. Vi arbejder eksempelvis med konflikttegninger, hvor børnene i fællesskab er med til at afkode og løse en konflikt. Derudover arbejder vi med aflæsning af ansigtsudtryk hos de andre børn.

Vi kan, som personale, have behov for at søge hjælp og vejledning til at ændre de rammer, børnene agerer i. I Vallensbæk har vi på det pædagogiske område mulighed for at søge faglig sparring i form af tværfaglige møder. Ved disse møder er psykolog, tale-hørekonsulent, sundhedsplejerske, socialrådgiver, og repræsentanter for skole og dagtilbud til rådighed for sparring. Der er mulighed for at sparre omkring det pædagogiske læringsmiljø generelt, men det er også muligt, at personalet i Piletræet, i samråd med et specifikt barns forældre, kan bede om faglig sparring i forhold til at støtte barnets udvikling bedre. Efter et tværfagligt møde kan det besluttes, at en af fagpersonerne kan tilknyttes institutionen i en periode og lave iagttagelser for at kunne støtte op om det pædagogiske arbejde.

Fra side 8 >>>

6.

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

<Her skriver I korte retningsgivende refleksioner og eksempler.>

I Piletræet har vi valgt at have en storbørnsgruppe. Det betyder, at i året op til skolestart bliver alle børn fra den ældste årgang samlet på én stue. I Vallensbæk bliver skolebørnene flyttet i SFO i maj, hvilket betyder at vores storbørnsgruppe allerede fra januar samme år indgår i en opstartsproces i samarbejde med skolen. Denne proces indeholder forældrekonsultationer i børnehaven, forældreorienteringsmøder på skolen, besøg i daginstitutionen af brobygningspædagoger og velkomstmøder for forældrene.

Piletræet er placeret i Vallensbæks Distrikt Nord og hører derfor ind under Pilehaveskolens distrikt. De fleste børn i storbørnsgruppen skrives op til Pilehaveskolen, og det er også den skole, vi har det tætteste samarbejde med. Når børnene stopper i børnehaven, følger vi med dem i SFO den første uge. Børn, der skal gå i skole i andre kommuner, har vi desværre ikke mulighed for at følge, men de kan blive gående i Piletræet, helt til de starter i skole.

Storbørnsgruppen deltager i særlige aktiviteter såsom svømning og idrætsdag, hvilket sker på tværs af institutioner og i samarbejde med skolen. Disse aktiviteter afholdes med henblik på, at børnene dels bliver præsenteret for skolen, men også for at møde andre børn i distriktet fra samme årgang.

I storbørnsgruppen arbejder vi med barnets personlige og sociale udvikling. Vi har fokus på gode legerelationer i børnegruppen og støtter børnene i deres evne til at sige til og fra i legen, bidrage til legens udvikling og indgå i fællesskabet. Storbørnsgruppen arbejder eksempelvis med plancherne fra 'Fri for Mobberi', hvor der er skitseret en konfliktsituation, og børnegruppen skal så hjælpes ad med at aflæse situationen og derfra byde ind med løsningsforslag. Denne fremgangsmåde giver anledning til dialog omkring, hvordan man behandler hinanden ordentligt. I arbejdet med identitetsdannelse har vi fokus på at arbejde med temaer som: "hvem er jeg, hvilke træk kendetegner mig", "mine familieforhold (hvem bor jeg sammen med, hvem er mine tætteste relationer)" samt "adresseforhold (hvor bor jeg, et eller to steder)"

Børnene i storbørnsgruppen bliver også præsenteret for en højere grad af medansvar end de yngre børn i børnehaven. Det kan eksempelvis være, at der er madvarer et barn ikke må spise af hensyn til religion, kultur eller allergi, og at barnet selv kan være med til at undgå disse madvarer.

I valg af dagens aktiviteter arbejder vi også med børnenes medbestemmelse. Vi vil gerne skabe rammer for at børnene har indsigt i deres omverden og understøtte deres nysgerrighed, videbegærlighed og deres gå-på-mod. Samtidig skal børnene også lære at tilsidesætte egne behov for det fælles og kende til at skulle sige "øv" og "pyt".

Sproget er et gennemgående tema i det pædagogiske arbejde i storbørnsgruppen, da der dels arbejdes med, at børnene kan konstruere sætninger og har en bevidsthed omkring brugen af det verbale sprog og dels, at børnene mestrer at kunne modtage en kollektiv besked og agere på den. I storbørnsgruppen anvendes aktiviteten 'struktureret tegning, og her øves forståelsen af den voksnes besked om, at alle starter med at tage en blyant og tegne en rund cirkel for derefter trin for trin at lave denne cirkel til et ansigt. Således bliver børnene guidet igennem ved at lytte og agere ud fra instrukser.

Det sidste år i børnehaven oplever vi, at forældre og børn er meget nysgerrige og interesseret i overgangen til SFO og skole. Forældrene vil gerne høre, hvad skolen forventer, børnene kan. I Piletræet er vi opmærksomme på, at skolen forventer en vis selvhjulpethed hos børnene og derfor sætter vi alle sejl til, så børnene bliver så selvhjulpne som muligt, blandt andet i forhold til toiletbesøg eller ved af- og påklædning. I den daglige dialog inddrager vi også forældrene i tiltag, der støtter en selvhjulpent udvikling hos barnet. Det er vigtigt for os, at børnene får en god start i SFO og skole fyldt med troen på egne evner og eget værd.

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Vi benytter os af vores nærmiljø ved jævnligt at tage på ture i nærområdet. Turene ud af huset kan eksempelvis være til legepladser i nærheden, som kan være placeret i de boligkomplekser, en gruppe af børnene bor i, og på den måde får børnene også indblik i hinandens liv.

Piletræet er placeret i et grønt område med en lille sø og buskads, som vi anvender til at gå på opdagelse i. Vi har fundet sommerfuglelarver, som vi har hentet med hjem og passet, til de blev til sommerfugle. Vi har sat redekasser op i træerne omkring vores hus og på vores legeplads og følger på den måde hverdagens fugle. Vi går på hyldeblomstjagt om sommeren og samler blade om efteråret. Vi har i samarbejde med vej og park og Bækkehuset plantet spiselige bær og buske foran vores hus og ryddet et område hvor vi er "vilde med vilje". Her har vi sammen med børnene sanket frø fra vilde planter og skal de kommende år udvikle og følge den proces. På den måde indvies børnene i brugen af den natur, som ligger lige uden for døren.

Udover at vi er placeret i et grønt område, har vi to andre daginstitutioner som naboer, en klub og pleje/ældreboliger. Det betyder, at vi har rig mulighed for at gå på besøg hos hinanden. Nogle af børnene kender allerede hinanden på tværs af institutionerne, og det er derfor meget udviklende at få indblik i andre institutioners læringsmiljø og opleve, hvordan de tilrettelægger hverdagen anderledes. Den nyopførte Pilepark, som ligger i vores baghave, vil fremover også være en naturlig ramme for en udvikling af vores nabosamarbejde.

Vi har også indgået en aftale med Vestegnen HF&VUC, om at måtte låne deres idrætsbane, som ligger overfor for vores hus. Her afholder vi blandt andet "Scooterræs for vuggestuebørn", som er en aktivitet og et samarbejde på tværs af daginstitutionerne i Nord og Daglejen. En gruppe vuggestuebørn mødes og medbringer legetøjscykler/-scootere, som danner rammen for en motorisk aktivitet.

I oktober deltager både vuggestue og børnehavebørn i motionsløb med de andre institutioner i distriktet. Der laves en løberute rundt om de tre af institutionerne på 500 m og som børnene selv vælger hvor mange gange de vil løbe. Forinden er der fællesopvarmning, og frivillige forældre fra alle institutioner hjælper med at bemane ruten. Det er et arrangement, som både børn og forældre ser frem til hvert år. De vuggestuebørn, som ikke deltager, står i vinduet og hepper på kammeraterne, som løber forbi, og der bliver ofte lige givet det ekstra fra løberne, når de løber forbi heppevinduet og får en 'high five'.

Som skrevet i foregående afsnit er der nogle aktiviteter, som er forbeholdt alle førskolebørn i Vallensbæk såsom svømning, idrætsdag og legedag på naturlegepladsen. Det er dels aktiviteter, som giver mulighed for, at førskolebørnene møder børn fra deres årgang som de kan komme til at gå i skole med, og dels en mulighed for at lære skolen at kende når de går derover til svømning. Derudover introducerer det børnene til mulige fritidsaktiviteter.

Vi har også et samarbejde med Vallensbæk kommune og ældresagen hvor vi hver anden uge får besøg af en børnehavetante og en læsetante i et par timer. På den måde får en skiftende gruppe børn et generationsmøde med en ældre som har tid til at spille, tegne eller læse med børnene.

Fra side 10 >>>

8.

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Da vi i de kommende afsnit går mere i dybden med pædagogiske arbejde i forhold til det psykiske børne- og læringsmiljø, vil vi i dette afsnit i højere grad tage udgangspunkt i, hvordan vi arbejder med det fysiske og æstetiske børnemiljø i Piletræets læringsmiljø.

I Piletræet er vi bevidste om det fysiske rums betydning for, hvilke aktiviteter som igangsættes. Vi er blevet opmærksomme på at zone-opdele rummene, således at hver zone inspirerer til forskellige aktiviteter. Vi har blandt andet en zone med motorikpuder, som indbyder til fysisk udfoldelse. Indretning og materialevalg indbyder til forskellige typer af pædagogiske aktiviteter og leg. Ved at tænke hvert rum som opdelt i zoner eller små legestationer anvender vi en 'rum i rummet'-tilgang, i hvilken vi får skabt mulighed for, at et stort rum bliver til små lege- og aktivitetsrum.

Vores fokus på at skabe zoneopdelte rum kræver, at der bliver taget udgangspunkt i børnenes interesser, således at der ikke skabes et bilhjørne for en børnegruppe, som kunne bruge en dukkekrog. Det betyder også, at rummene skal kunne udvikles og ændres i takt med de interessefelter, børnene giver udtryk for.

I Piletræet arbejder vi også med fleksible rum med flytbare møbler, på den måde kan rummene bruges til forskellige former for aktiviteter. Derudover giver de fleksible rum mulighed for, at børnene selv kan definere rummet, således at en reol kan drejes for at skabe ro omkring en leg. I dialogen med børnene er vi bevidste om værdien af ikke konstant at føle sig overvåget, derfor forsøger vi at skabe små kroge, hjørner og huler, hvor børnene kan lege uforstyrret.

De voksne i Piletræet er bevidste om at agere rollemodeller og at udvise de færdigheder, som skal til for at kunne lege sammen, derfor er det også nødvendigt at børnene tilbydes gode inspirerende aktiviteter, som er vokseninitierede. Således at børnene inspireres til udvikling og forskellige legestemninger.

I arbejdet med det æstetiske børnemiljø vægtes børnenes eget kreative udtryk. Børnene bliver introduceret til forskellige kreative udtryksformer, som alle bliver udstillet forskellige steder i institutionen, således at børnene er med til at udsmykke institutionen og skabe det æstetiske udtryk. Børnene bliver løbende introduceret for kreative udtryksmuligheder, hvilket betyder, at vi hele tiden skifter ud i den pynt, vi har hængende på væggene, således at børnene får deres kunstværker med hjem, når det har været udstillet i institutionen.

I Piletræet har vi et interaktivt gulv. Her har vi mulighed for at skabe leg, musik og bevægelse i kombination med de programmer som der følger med brugen af det interaktive gulv.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Her vil vi beskrive, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø understøtter de to pædagogiske mål for temaet om børns alsidige udvikling. Dette vil tage udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og skal ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

De to pædagogiske mål er følgende:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Vi arbejder på at støtte børnenes læring og udvikling i en hensigtsmæssig retning gennem aktiviteterne i vores hverdag, og derfor kommer den alsidige personlige udvikling til udtryk i alt, hvad barnet lærer at mestre inden for alle områder og alle temaer.

I Piletræet har vi især fokus på barn/voksen-relationen og arbejder med, at de voksne ser det enkelte barns initiativ og at den voksne justerer sin handling i forhold til det. Den måde, hvorpå barnet selv bliver mødt af de voksne, har betydning for barnets egen måde at møde andre. Oplever barnet fx rummelighed i sit møde med de voksne, vil det være mere tilbøjeligt til selv at udvise rummelighed. Børns selvværd vokser, når de bliver anerkendt og mødt i deres initiativer og derfor sætter vi ord på børnenes handlinger og intentioner. På den måde oversætter vi for barnet, hvordan vi har tolket dets intention, samtidig med at vi inddrager sproget og fremmer sprogtiltagelsen.

Det er de voksnes opgave at sætte rammerne for et læringsmiljø, som fanger og fastholder barnets opmærksomhed, vækker nysgerrighed og udfolder viden. På den måde motiveres børnene til at udfordre sig selv og lære nye færdigheder. Når barnet oplever, at det mestrer noget nyt, øges selvtilliden. Vi arbejder for at børnene motiveres til selvhjulpenhed ved f.eks. selv at tage tøjet af og på, eller øver sig i at gå på toilettet. Børnene bliver anerkendt for forsøget, og for det de magter på det pågældende tidspunkt.

I Piletræet har vi en aktivitet kaldet 'Smagskompasset', her tilbydes løbende forskellige madvarer, inden for forskellige smagskomponenter, som udfordrer børnenes smagssans. Børnene motiveres til at smage på maden og kaste sig ud i nye smage. Der arbejdes herigennem med børnenes personlige udvikling, fordi det kan være en stor udfordring for nogle børn at turde kaste sig ud i at prøvesmage madvarer, som de normalt ikke selv ville vælge.

Med værdierne selvværd og selvtillid som grundlag arbejder vi med, at børnene bliver guidet og vejledt til selvregulering. Det betyder, at de voksne lægger vægt på at guide børnene i at forstå de rammer, som

opstilles i pågældende situationer, således at børnene, på sigt, selv kan regulere deres adfærd. Vi er vi opmærksomme på at skabe plads til barnets hele følelsesliv. Det er legalt at være vred, ked af det eller trist, fordi det er følelser, som børnene skal lære at håndtere. Vi arbejder således med, at de voksne er opmærksomme på at respektere barnets følelser og løbende tilbyde barnet støtte og vejledning.

Forældrene har den vigtigste rolle i børnenes udvikling. Derfor er vi løbende i dialog med forældrene, for at sikre hvert enkelt barns trivsel og udvikling

I dette afsnit vil vi beskrive, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø understøtter de to pædagogiske mål for temaet om børns sociale udvikling. Dette vil tage udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og skal ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

De to pædagogiske mål er følgende:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

I den pædagogiske hverdag skal børnene konstant forholde sig til hinanden, og derfor er social udvikling et tema, som er gennemgående i alt, hvad vi laver.

Den sociale udvikling er et tema, der arbejdes med igennem alle læreplanstemaer og som samtidig er et vilkår for at kunne indgå i fællesskabet.,

For nogle børn er det at starte i daginstitution deres første møde med et større fællesskab med andre børn. Det kan være en brat overgang at skulle indgå i et stort fællesskab, at udvise empati og at lære at tage hensyn til andre. Daginstitutionen bliver således det sted, hvor børnene kan eksperimentere og afprøve det at indgå i sociale sammenhænge og tage aktivt del i fællesskabet.

I Piletræet arbejder vi med, at børnene både har adgang til det store fællesskab, men også de mindre. Vi er meget opmærksomme på ikke at fastlåse børnene i fællesskabet på stuerne, men også at skabe mulighed for, at der kan dannes fællesskaber og legerelationer på tværs af alder, køn og stuer. Eksempelvis når vi har temauger for alle de 4-årige børn om krop og bevægelse.

Børnene er tilknyttet stuer, fordi det giver en helt særlig fællesskabsfølelse og et trygt tilhørsforhold, som kan bruges, som afsæt til selv at opsøge nye interessefællesskaber. På alle stuerne er der morgensamling hver dag kl. 9:00. Her bliver der eksempelvis råbt navne op for, at alle børn gøres opmærksomme på, hvilke kammerater, som er kommet, og hvem der mangler. Stuen bliver således det fællesskab, hvor man bliver regnet med og hvor man mangler, hvis man ikke dukker op. Samlingen kan også bestå af sanglege, da sang og musik er fællesskabsunderstøttende og kræver, at alle deltagerne deler fokus. På denne måde anvender vi sang til at understøtte den sociale bevidsthed og udvikling.

I Piletræet er vi opmærksomme på, at børnene, gennem leg, afprøver strategier og sociale spilleregler. Vi vægter det derfor højt, at børnene får lov til at søge væk fra de voksne og lege selvstændigt, uden voksenovervågning. Men vi er også opmærksomme på at være til rådighed for støtte og vejlede i konflikter

og i alle situationer, hvor der er behov for hjælp. Vi lærer også børnene at hente en voksen, hvis der opstår noget, vi ikke har set og som kræver vi hjælper.

Med mange børn samlet på ét sted, er det essentielt, at børnene er opmærksomme på at kunne tage hensyn til hinanden. Der skal være mulighed for at udfolde sig fysisk, men man må vente med at hoppe ned på madrassen, indtil den, som sidder der, har flyttet sig. På den måde indgår arbejdet med læring ift. krop, sanser og bevægelse også under temaet social udvikling.

I den sociale udvikling er empati et nøgleord. Vi arbejder med at sætte ord på børnenes intentioner i deres relationer med hinanden. Det kan eksempelvis være, at en voksen hjælper et større barn med at erkende, at en baby ikke hiver andre i håret med vilje, men blot blev helt optaget af det flotte lange hår.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

I dette afsnit vil vi beskrive, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø understøtter de to pædagogiske mål for temaet kommunikation og sprog. Dette vil tage udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og skal ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

De to pædagogiske mål er følgende:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Sproget er en stor del af hverdagen i Piletræet. Vi arbejder med at italesætte rammerne om hverdagen, hinandens intentioner, følelser og sindsstemninger. Sproget er grundlaget for indgå i fællesskaber, kunne forstå og omgås hinanden. Derfor sætter vi stort fokus på arbejdet med sprogtilegnelse.

Arbejdet med sprog og kommunikation går som en rød tråd igennem alt, hvad vi foretager os i hverdagen, hvor vi kombinerer sprogindsatsen med de andre læreplanstemaer

Vi er opmærksomme på, at børns sproglige udvikling understøttes bedst ved, at sproget bliver anvendt og afprøvet. Derfor er vi bevidste om forskellen mellem at tale MED og tale TIL børnene. Børnene skal opleve en hverdag, hvor de bliver mødt af voksne rollemodeller, som har tid til at lytte til dem og er interesserede i at tale med dem.

Læringsmiljøet i Piletræet byder på planlagte vokseninitierede aktiviteter med et specifikt fokus på sprog og sprogtilegnelse. Eksempler på dette er:

- Sige eller høre rim og ræmser eller anden leg med ord
- Dialogisk læsning
- Historieoplæsning
- Struktureret tegning
- Afslapning/massage
- Sanglege
- Undersøge og spille digitale sprogspil

I de vokseninitierede aktiviteter arbejder vi med forskellige sprogunderstøttende strategier. Det kan være at styrke ordforrådet, sprogforståelsen, udtalen eller arbejdet med sprogbrugen generelt. Vi arbejder med 'De fem turtagninger', hvor der er fokus på, at de to parter i dialogen skiftes til at lytte og tale. Det bliver således

tydeligt for børnene, at en dialog både bygger på, at man byder ind med noget, men også at man kan vente og lytte til det, den anden part byder ind med.

I det pædagogiske læringsmiljø er der adgang til bøger. Børnene kan vælge selv at fordybe sig i en bog, men vi vægter også, at højtlesning med en voksen kan ske på børnenes initiativ. Med bøger og i form af udsmykning på gulv og vægge møder børnene løbende skriftsproget i deres dagligdag. Personalet er klar til at møde børnene i deres interesser, også i forhold til skriftsproget. Nogle børn er meget interesserede i bogstaver og at kunne læse og skrive sit eget navn, mens andre ikke er. Arbejdet med skriftsproget sker med udgangspunkt i, og med respekt for, børnenes egen interesse og udviklingstrin.

I Vallensbæk er det et krav, at alle børn sprogvurderes, når de fylder tre og fem år. Vurderingen giver et billede af, hvilke indsatsområder, vi skal sætte fokus på i vore pædagogiske læringsmiljø.

I Piletræet vurderer vi dog børnenes sprogudvikling og generelle trivsel, både når de fylder 2,3,4 og 5 år. Vurderingerne skærper vores blik på hvert enkelt barns sprog og trivsel. Denne viden bruger vi til at beslutte, hvordan vi kan hjælpe både det enkelte barn og børnegruppen i forhold til de sproglige indsatser og som redskab til vores pædagogiske miljø i hverdagen. Resultatet fra sprogvurderingen samt trivselsvurderingen indgår altid i en helhedsvurdering, hvor vi inddrager viden om barnets sprog og trivsel i dagligdagen og i hjemmet. Resultatet af vurderingerne fungerer som et øjebliksbillede, der giver os et indblik i, om vi skal justere de rammer, vi skaber for børnene.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

I dette afsnit vil vi beskrive, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø understøtter de to pædagogiske mål for temaet krop, sanser og bevægelse. Dette vil tage udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og skal ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

De to pædagogiske mål er følgende:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

I arbejdet med krop, sanser og bevægelse, veksler vi mellem:

- at børnene selvstændigt udforsker
- aktiviteter, hvor børnene støttes af en voksen
- planlagte voksen-initierede aktiviteter.

Børn er i bevægelse fra morgen til aften og de skelner ikke mellem, om personalets hensigt med en aktivitet er mestring af nye færdigheder eller handler om fordybelse i leg, bare det er sjovt. Men det er i det læringsmiljø, hvor børnene trives, at læring har mulighed for at fæstne sig.

Den fysiske udvikling går stærkt i løbet af børnenes tid i daginstitution og det har været vores afsæt i opbygningen af de faste redskaber, vi har valgt på vores legepladser. Vi har fokuseret på børnenes mulighed for at lege og fordybe sig i selvinitieret lege, i fællesskaber, store, som små, eller på tværs af årgange. Personalet skaber lege-/læringsmiljøer, som giver alle børn mulighed for deltagelse på deres egne betingelser. Vores legepladser retter sig altså både mod de vildere lege og store bevægelser, og så mod de små kroge, hvor der kan skabes et roligere atmosfære, mens man nærder lidt med perler, maling eller biler. Også indendørs, skaber vi læringsmiljøer, som tager udgangspunkt i bevægelse og sanser. Lige fra at øve finmotorikken med at sætte perler på snor til store grovmotoriske lege på den hjemmelavede balancebane i fællesrummet. Både inde og ude skal der være plads til både det rolige og vilde.

Vi arbejder også med et fokus på, at børnene bliver selvhjulpne, hvilket betyder, at rutinesituationerne i hverdagen indeholder et væsentligt element af udfordringer til krop, bevægelse og sanser. Det kan være en stor fysisk udfordring selv at skulle sætte sig op til bordet på sin taburet, selv at vaske hænder og få sæben godt rundt i hånden, eller selv at tage sit overtøj og sko af/på. Det er en stor sejr for barnet selv at kunne tage sin allerførste strømpe på. Og glæden – den særlige glæde, som kun mærkes, når man lykkes med noget, man har øvet sig på. Det er den følelse, som børnene skal bruge næste gang, de skal kæmpe lidt for

at lære/lykkedes med noget nyt. Her ser vi værdien af de daglige rutiner hvor vi støtter børnenes selvhjulpenhed, f.eks hånd/øje-koordination, når de skal tage tøj på.

Vi arbejder løbende med høre-, smags-, føle-, og synssansen, fx gennem leg med sæbebobler, vandleg, leg i sandkassen eller stopdans. Som tidligere beskrevet finder vi også løbende på eksperimenter i forhold til vores aktivitet med smagskompasset, som f.eks. at dissekere og smage på blæksprutte. Vi har også bål og mad på bål løbende.

Hver formiddag er der mulighed for at børnene inddrages køkkenets aktiviteter. De deltager i at skrælle gulerødder og andre grøntsager mm. Køkkenet tilbereder varieret mad, hvor der er rig mulighed for sanselige oplevelser. De fælles madoplevelser skaber også ramme for, at vi kan tale med børnene om sund/usund mad og eksperimenter med mad, som udfordrer og vækker børnenes nysgerrighed og motiverer børnene til at udforske forskellige smage.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

I dette afsnit vil vi beskrive, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø understøtter de to pædagogiske mål for temaet natur, udeliv og science. Dette vil tage udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og skal ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

De to pædagogiske mål er følgende:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Naturen og udeliv er et tema, som er integreret i vores hverdagsrutiner, og som vi bringer i spil koblet sammen med de andre læreplanstemaer. Fokus på naturen indbefatter vores daglige dialog om vejret og hvilken form for overtøj, som er mest anvendeligt den pågældende dag.

I kraft af vores placering i et grønt område, er der rige muligheder for at udforske naturen. På vores legeplads er det muligt at lege med vand, sand og jord.

Vi ser en værdi i, at børnene har mulighed for at opholde sig udendørs på alle årstider og i al slags vejr, fordi de forskellige årstider byder på forskellige muligheder og kalder på forskellige aktiviteter.

Piletræet har udgang fra alle stuer direkte til legepladsen. Det betyder, at børnene nemt kan give udtryk for, at de ønsker at komme ud på legepladsen.

Legepladsen rummer rig mulighed for udforskning af naturen på egen hånd. Der kan fx findes larver og biller under sten og træstammer, eller der kan plukkes æbler og kirsebær fra legepladsens træer. Børnene bliver opmuntret og guidet til at bruge naturen sammen med de voksne. Aktiviteterne i vores uderum varierer i takt med årstiderne, og vi arbejder derudover målrettet med, at børnene bliver bevidste om årstiderne og hvordan de kan aflæse en årstid på naturen, eksempelvis ved at se på bladene på træerne.

Der er fokus på at få skabt bevidsthed omkring sammenhængen i processen fra jord til bord. Legepladsens kirsebærtræer og æbletræer bliver høstet sammen med børnene for at lave frugten til grød og saft. Den omkringliggende natur med hyldetræer bliver også brugt.

I disse aktiviteter stifter børnene bekendtskab med før-matematiske aktiviteter, når vi opmåler mængder, vejer og tæller.

En årlig tradition er, at vi afholder bedste-blomsterdag. Her opfordrer vi bedsteforældrene til at medbringe en plante, som de kan plante på legepladsen i fællesskab med deres barnebarn. Dels giver det børnene et særligt tilhørsforhold at kunne følge væksten af netop den plante, som deres bedsteforældre havde med, og dels medbringer nogle bedsteforældre krydderurter eller grønsagsplanter, som børnene løbende følger og smager på.

Læringsmiljøet i naturen giver os mulighed for at beskæftige os med bæredygtighed og respekten for naturens planter og dyr. Derfor italesætter vi, at planter i naturen har en funktion ud over at pynte, og at man griber ind i naturen ved fx at plukke blomsterne eller hive blade af træerne. Børnene bliver på denne måde bevidste om deres ageren i naturen.

Det er en fast del af hverdagen, at børnene tager del i affaldssorteringen og sikre, at papir og madaffald bliver sorteret for sig.

I daginstitutionen Piletræet er vi vilde med blomster og bær og det skal man kunne genkende, når man går forbi ude på fortovet.

Derfor har vi søsat et projekt, som hen over de næste et til tre år, skal skabe nye læringsrum foran vores hus, ikke bare for Piletræets børn, men for alle som færdes i Løkketrogen ud for nr. 11 D+E.

Inspireret af Naturvejleder, Louise Hoffbeck Frederiksen, Bækkehuset, og hendes projekt om Snacktræer og Pizzabuske, støttet af Friluftsrådet, bliver vores børn nysgerrige på spiselige planter og bær. Vi sår de små frø indenfor og mens vi venter og plejer dem, så klargøres vores plantekasser foran Piletræet, med ny muldjord og skilte med navne på de planter, som vi forventer, stiklingerne vil blive til. På den måde kan vi nemlig visualisere projektets mål for børnene og invitere forældrene med, gennem samtalepunkter til aftensmaden.

De udstillede skilte har også skabt opmærksomhed hos de forbipasserende og affødt mange positive kommentarer.

Fra vores mange turer rundt i nærmiljøet, bliver børnene mere bevidste og nysgerrige på årstidernes indflydelse på naturens gang. Især de mange områder med vilde blomster, har børnene været optaget af. Og præcis den nysgerrighed på naturen, ønsker vi at bygge videre på.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

I dette afsnit vil vi beskrive, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø understøtter de to pædagogiske mål for temaet kultur, æstetik og fællesskab. Dette vil tage udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag og skal ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

De to pædagogiske mål er følgende:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Når børnene begynder i Piletræet bliver de en del af en institutionskultur, hvor de skal lære at tage afsked med deres forældre og have oplevelsen af, at de bliver passet godt på, indtil de bliver hentet igen. I løbet af deres institutionsliv vil de blive eksponeret for et væld af kulturer og fællesskaber, som danner rammen om en personlig udvikling og udvidelse af den enkeltes horisont. Barnet skal derfor både have en fortrolighed med de normer, der gælder for samvær i det offentlige rum og samtidig har hver enkelt barn krav på at blive mødt med anerkendelse og respekt.

Børnene i Piletræet stammer fra vidt forskellige familiekulturer og kulturelle etniske baggrunde. Derfor arbejder vi med nysgerrighed i forhold til hinandens livsomstændigheder og baggrunde, og vi guider børnene i at spørge om det, som undrer dem.

Det betyder, at vi i fællesskab bidrager til en social kultur med interesse for hinanden og forståelse for forskellighed.

Vi har madordning for alle børn. Det betyder, at vi løbende er i dialog med børnene om mad- og måltidskultur, fordi børnene har vidt forskellige tilgange til dette. Det er udviklende for børnene at få mulighed for at være nysgerrige på hinanden, og det skaber rum for et fællesskab – fyldt af forskelligheder.

Sang, rytmik og bevægelse er en inddragende ramme, som kan skabe et fællesskab, hvor alle har mulighed for at deltage. Sangen kan f.eks. skabe genkendelse af struktur og kan være en alternativ måde at kalde til samling på. Teksten kan få munden til at øve og udtale ord, som eller kan være lidt svære og så husker den menneskelige hjerne bare bedre på vers. Derfor kan man f.eks. opleve, at der ved et frokostbord i børnehaven synges: "gaffel i, kniv forbi", når vi øver os i brug af kniv og gaffel, vaske hænder sange fra badeværelserne eller at vi i garderoben siger: "skoene af på måtten eller kommer rotten".

Rytmik er bl.a. fællessang om fredagen, hvor de voksnes engagement inspirerer selv de yngste til deltagelse og rytme er f.eks. når vi trommer på spande, på borde eller på lårene og prøver at høre og genskabe sangens rytme.

Læringsmiljøerne understøtter børnenes kreative udfoldelser inden for forskellige genrer. Vi er opmærksomme på, at det fx giver forskellige æstetiske oplevelser, indtryk og udtryk at male med maling og at lime med perler. Det er derfor en pædagogisk værdi, at vi præsenterer børnene for diversiteten i forskellige kreative udtryksmuligheder.

I samarbejde med Arken har Vallensbæk Kommune besluttet at alle børn i dagtilbud skal besøge på Arken når de fylder 4 år. Vi deltager i et kulturforløb hvor pædagogerne forbereder sig på et for-besøg og sammen med børnene gennemgår vi udvalgt bogmateriale som omdrejningspunkt og sammenkobling til Arkens faste samling og arkitektur.

I Piletræet ønsker vi, at de organisatoriske strukturer, herunder mødekulturen, skal kunne understøtte en refleksiv og evaluerende kultur.

Vi har en organisatorisk struktur, der understøtter sammenhæng mellem ledelse, administration, MED-møder, personalemøder, teammøder, stuemøder, samt bestyrelsesmøder. Lederen vil på forskellig vis, være aktivt deltagende i alle møder, da hun er ansvarlige for at samle op på de faglige refleksioner, så vi får samlet essensen af de mange små refleksioner til den store fælles evalueringskultur, som er med til at skabe en forbedret praksis.

- På fælles personalemøder har vi fokus på organisatoriske sammenhænge, institutionens arbejdskultur, samt egne og eksterne krav om pædagogisk udvikling.
- På teammøder, har vuggestuen og børnehaven fokus på udvikling af det pædagogiske læringsmiljø for den pågældende aldersgruppe, gennem bl.a. kollegial sparring og vidensdeling.
- På stuemøder, har hver enkel stue fokus på at diskutere, evaluere og justere aktiviteter, rutiner og arbejdsfordeling i forhold til stuens aktuelle børnegruppe.

Når vi evaluerer, gør vi det for at blive bedre til vores pædagogiske arbejde med børnene. Det betyder, at vi sideløbende med vores daglige pædagogiske arbejde opsamler viden og læring, så vi hele tiden kan udvikle vores praksis.

Vi bruger evaluering til at fastholde fokus på de områder, hvor vi ønsker at udvikle og forbedre os. Helt konkret fastlægger vi et bestemt indsatsområde, inden for de tolv pædagogiske mål, som vi vil udvikle over en bestemt periode.

Når vi har fastlagt et indsatsområde for en bestemt periode, er det vigtigt, at vi indarbejder løbende evaluering og læring undervejs. Det sikrer vi ved at dele perioden op i mindre devalueringer (nedslag). På den måde kan vi hele tiden justere og udvikle på indsatsen og videreudvikle vores antagelser om børnenes læring. Vi bliver gennem devalueringer hele tiden klogere på kerneopgaven i en levende og dynamisk proces. Når vi dokumenterer og diskuterer det, vi er interesserede i, får vi viden om vores praksis, som vi kan bruge til at udvikle praksis. Dette er forskelligt fra en traditionel evalueringstilgang, hvor man typisk laver evalueringen *efter* arbejdet med en indsats er afsluttet. I den traditionelle tilgang får man derfor adskilt viden, der kommer fra evalueringen og anvendelsen af denne viden i den pågående indsats. Nedenfor viser vi et billede på evaluering, hvor viden fra evalueringen føres tilbage til indsatsen, mens det pædagogiske arbejde med kerneopgaven er i gang.

Når evalueringen er en indbygget del af læreprocessen i den daglige indsats, betyder det, at arbejdet med den pædagogiske læreplan bliver tydeligere i dagligdagen. Vi fastholder på den måde en systematisk udvikling af læreplanens fokusområder gennem hele perioden.

I Piletræet har valgt at arbejde med leg og legemiljøer som vores fælles indsatsområde, som sætter rammen for det vi gerne vil undersøge og udvikle. Nye studier viser, at børnene bruger sproget mere, når de leger, end når de deltager i voksenstyret aktiviteter (kilde: Justin Markussen-Brown). Anden forskning viser, at børn kommunikerer langt mere med hinanden end med personalet (kilde Lars Holm). De seneste to år har vores indsatsområde handlet om børns sprog og sprogudvikling og en naturlig forlængelse af den læring, koblet med ny forskning, vil derfor være at undersøge, hvordan vi kan skabe rammer for leg og legemiljøer af høj pædagogisk kvalitet.

I forhold til leg arbejder vi ud fra følgende læringsantagelse og succeskriterium:

Læringsantagelse	Succeskriterium
<p>Når de voksne arbejder bevidst med at have legen i fokus, så får børnene:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mulighed for at lære at forhandle, indgå kompromisser og løse konflikter (kilde: EMU) • Mulighed for at bruge fantasien, eksperimenterer og udvikle (kilde EMU) • Mulighed for at bruge emotionelle, kognitive, sociale og kropslige kompetencer (Kilde EMU) 	<p>At børnene gennem legen lærer sociale omgangsformer og at være deltagende og bidragende. At børnene gennem legen øver sig i at kunne udsætte behov, fordybe sig og afkode og afstemme sig i fællesskabet. (kilde EMU)</p>
<p>Målsætninger for de voksne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vi anerkender og respekterer barnets spontane og selvorganiseret leg • Vi giver meget plads til børnenes leg og ser legen, som egenværdi og grundlæggende for børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse • Vi støtter, guider og rammesætter legefællesskaber så alle børn er del af positive legefællesskaber 	

I forhold til legemiljøer (det fysiske miljø, indretning og legetøj) arbejder vi ud fra følgende læringsantagelse og succeskriterium:

Læringsantagelse	Succeskriterium
<p>Det løfter vores pædagogiske kvalitet når vi sikrer at:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Indretning og indhold af de fysiske rammer understøtter vores pædagogiske intentioner (kilde EVA) 	<p>At vores rum fremtræder som "den tredje pædagog" forstået på den måde at de fysiske rammer og materialitet understøtter og former den måde vi agerer og interagerer på. Rummenes indretning og anvendelsesmuligheder, materialevalg og legetøj skal skabe gode</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Der er mulighed for at børn og voksne kan justere rummene, så de kan bruges fleksibelt (Kilde EVA) • At opdele rummet i zoner med tydelig kodning, som gør det let for børnene at aflæse muligheder for leg og aktivitetsmuligheder (Kilde EVA) 	betingelser for børnenes kreativitet, bevægelsesmuligheder, fordybelsesmuligheder, legemuligheder og æstetiske oplevelser.
Målsætninger for de voksne:	
<ul style="list-style-type: none"> • Vi justerer løbende vores mål og intentioner for vores tematiske pædagogiske arbejde og organiserer os således at rum og indhold passer til det vi arbejder med (Kilde EVA) • Vi forholder os løbende til hvilke materialer og legetøj som er i børnehøjde og signalerer, at børnene selv har initiativret ((kilde EVA) • Vi vil arbejde med at inddrage børnenes perspektiv på de fysiske rammer og give dem oplevelser med forskellige former for rum og materialer (kilde EVA) • Vi vil undersøge, hvordan vores rum kan balancere mellem et passende niveau af farvebrug og visuelle stimuli. (kilde undervisningsministeriet/hæfte om fysiske rammer) 	

I Piletræet arbejder vi ud fra tre pejlemærker som er grundlæggende for vores tilgang til det pædagogiske arbejde. Dette udviklingsarbejde er voksenrelateret, og pejlemærkerne er baseret på de voksnes tilgang til det generelle pædagogiske arbejde. Arbejdet med pejlemærkerne sker sideløbende med evalueringen af vores arbejde med det pædagogiske læringsmiljø.

- **Leg:** Vi har fokus på legen, som omdrejningspunkt for vores pædagogiske praksis. Vi ønsker også at tage udgangspunkt i legende praksis, som stadig kan have formål, stille krav og ønske læring.
- **Relationer:** Vi har, som voksne, en sensitiv og responsiv forståelse i måden, vi kommunikerer med børnene på. Sensitivitet forstås, som omsorgsgiverens følsomhed for barnets signaler. Responsivitet forstås, som omsorgsgiverens reaktion, forståelse og fortolkning af barnets intentioner og følelser.
- **Samarbejde:** Vi søger samarbejdet og dialogen. Vi vægter derfor kommunikation/dialog og meningsskabelse i dagligdagen. Hellere et pædagogiske skøn og oplevet retfærdighed, frem for ens regler.

Sammen med de øvrige institutioner i Vallensbæk er vi også i gang med et uddannelsesforløb omkring professionel relationskompetence. Uddannelsen hedder ICDP og står for International Child Development Program. ICDP handler altså det samspil som sker mellem to mennesker (barn og voksen). ICDP er således et pædagogisk værktøj, som koncentrerer sig om relationen mellem barn og voksen. Relationen er det fundament pædagoger arbejder ud fra. Er der ikke skabt en god relation, er der ikke et grundlag for at støtte barnet i dets udvikling. ICDP bygger på alle de handlinger, som pædagoger allerede gør i deres dagligdag i

arbejdet med børn, men ICDP sætter fokus på, at de automatiske handlinger og selvfølgheder bliver en del af et fagligt sprog. Derudover arbejdes der med en kompetence i at iagttage, beskrive og analyserer det samspil, således at vi via refleksion kan udvikle os selv i samspillet. I den sammenhæng benytter vi os af videoptagelser af hverdagssituationer. På uddannelsen gennemgår vi disse optagelser ud fra ICDP programmets sensitiveringsprincipper og samspilstemaer.

I dette kapitel har vi beskrevet hvordan vi skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø. I næste kapitel vil vi beskrive hvordan vi skaber en systematik i vores evalueringsprocesser.

Evaluering har ét vigtigt princip: Det er til for at lære af, så vi bliver klogere på kerneopgaven i vores daginstitution. Vi arbejder med evaluering ud fra **læringskernemodellen**. Det er en model der trin for trin guider os igennem evalueringsprocessen. Den består af tre faser:

1. Planfasen, hvor vi planlægger, hvordan vi vil arbejde med indsatsområdet
2. Udtryksfasen, hvor vi dokumenterer indsatsen, ud fra de mål vi har sat
3. Indsigtsfasen, hvor vi ser på, hvad vi har lært og hvad vores næste skridt er

Læringskernemodellen kobler sig til SMTTE-metoden (den grønne ring). Det er en metode, vi i forvejen bruger, når vi planlægger og udfører arbejdet med vores pædagogiske læringsmiljø.

Planfasen: I planlægningsfasen udvælger vi en række indsatsområder, som vi vil have ekstra fokus på inden for de tolv pædagogiske mål. Sammen ser vi på, hvad vi gør for, at børnene lærer, hvorfor vi gør det på den måde, og hvad vi gerne vil gøre i fremtiden for at styrke læringen. På baggrund af det formulerer vi en læringsantagelse for vores indsatsområde. En læringsantagelse er et fagligt pædagogisk fokus, der beskriver, at når vi gør sådan og sådan, så lærer børnene dette. Når læringsantagelserne er beskrevet, anvender vi evalueringen til at afprøve antagelserne, dvs. holder de? Er vores pædagogiske begrundelser for at arbejde på en bestemt måde med til at skabe læring? Virker vores arbejde på den måde, som vi tror, det gør? Det spændende er både at få bekræftet en læringsantagelse, men også det modsatte, fordi al den viden, vi får, er med til at videreudvikle praksis i den rigtige retning.

Udtryksfasen: I fællesskab udvikler vi mål og tegn for læringsantagelsen. Derfor hedder denne fase udtryksfasen. Vi ser på, hvordan det, vi ønsker at opnå, kommer til udtryk. Mål peger på, hvad vi gerne vil opnå. Målene skal være så konkrete og relevante, at de kan evalueres og iagttages, dvs. målene kan dokumenteres gennem tegn i den daglige praksis. Vi arbejder med tre måltyper: resultatmål, procesmål og progressionsmål. Vi fastlægger i fællesskab, hvordan vi vil dokumentere tegnene på målopfyldelse, og dokumentationen udføres af personalet i aftalte perioder. Vi samler løbende op i delevalueringer. Kernen i denne fase er at få opdelt det pædagogiske arbejde i aktiviteter og mål, så vi fastholder fokus på, hvorfor vi gennemfører de pædagogiske aktiviteter, som vi gør, og hvilken læring vi forventer.

Indsigtsfasen: I indsigtsfasen arbejder vi med den dokumentation, som vi har indsamlet i perioden. Vi vurderer, om – og hvordan – vi har nået vores mål med de pædagogiske aktiviteter. Vi konkretiserer, hvad vi har lært om vores praksis, og hvilken ny viden, vi har fået om vores pædagogiske arbejde og det

pædagogiske læringsmiljø. På baggrund af dette kan vi justere i aktiviteter og antagelser og beslutte, hvad de næste skridt skal være.

I forrige afsnit beskrev vi vores indsatsområder, læringsantagelser og succeskriterier. I den kommende periode vil vi fastlægge mål og tegn for læringsantagelserne. Derefter vil vi i en udvalgt periode dokumentere, hvordan indsatserne fungerer. Det hele samles op i indsigtssfasen, hvor vi ser på, hvordan det lykkes, hvad vi har lært, og om vi skal justere eller ændre praksis.

Den samlede evaluering af læreplanen foretages hvert andet år og baserer sig på vores evalueringskultur samt de mange devalueringer, der er foretaget af den daglige pædagogiske praksis, særlige indsatser, samt aftalte udviklingsprojekter eller fokusområder. Dette sker på følgende måde:

1. Alle gennemførte evalueringer samles løbende i en digital mappe på et fælles drev, således at alle medarbejdere kan tilgå disse
2. Frem mod evalueringen af den pædagogiske læreplan, gennemgår lederen alle gennemførte evalueringer og fremlægger et overblik og et resume indeholdende tendenser, resultater og områder, hvor der ikke har været tilstrækkeligt med løbende evalueringer. Dette sker på et personalemøde
3. På personalemødet bliver lederens oplæg drøftet og kvalificeret.
4. Lederen indsamler pointer fra mødet og udarbejder på den baggrund en skitse til en samlet evaluering af den pædagogiske læreplan med oplæg til dels en evaluering af læreplanen og dels et oplæg til steder/afsnit, hvor læreplanen skal justeres.
5. Oplægget drøftes og kvalificeres endnu en gang af det samlede personale, inden det skrives færdig af lederen, som fremlægger det til godkendelse i MED og bestyrelsen.

Når den Pædagogiske Læreplan er evalueret, opdateret og godkendt, bliver den gjort offentligt tilgængelig på institutionens hjemmeside.